

דבר תורה לפרשת שמות

בפרשתנו אנחנו לומדים הרבה על הגבורה: דוגמא לכך זאת הנשים היולדות למרות הגזרה והקושי שזה גורם, ואפילו מרבית בילדים: חז"ל מספרים שהיו שישה תינוקות בכרס אחד.

אבל בלי שום ספק, הדוגמא של גבורה ניתנת ע"י משה רבנו. משה רבנו שאינו יכול להתאפק כשהוא רואה מצרי שמכה יהודי.

כתובה במסכת נדרים (לח.) שהגבורה היא אחת מארבע התכונות שאין הקב"ה משרה את שכינתו על האדם אם אינן מצויות בו. אמירה זאת מפתיעה ביותר: מה הקשר בין הרוחניות של האדם לגבורה?

בדרך כלל מתייחסים לגבורה כגבורת מלחמה, אבל תכונת הגבורה לא מצומצמת רק לשדה הקרב אלא לכל החיים: כפי שחז"ל אומרים באבות (ד,א), איזהו גיבור? הכובש את יצרו. לפי חז"ל בן אדם שמסוגל להתמודד עם יצרו הוא נקרא גיבור, מכאן אנחנו רואים שלא חייבים להיות חייל בשדה הקרב כדי להיות גיבור, אלא שהחיים הם בעצמם שדה קרב בהם אדם יכול לבטא את גבורתו: בן אדם שיודע מה מטרתו בחיים, ומשקיע כדי להגשים אותה אז הוא גיבור, בניגוד לבן אדם שאינו יודע למה הוא חיי ומקדיש מרץ רב לדברים שוליים שלא מובילים אותו לשום מקום.

הרב קוק במוסר אביך מסביר שהגבורה החיובית הזאת היא גבורת הנפש שהיא מצטרפת לכל קניין השלמות, בין בפרט ובין בכלל, ומעטים הם הקונים אותה על טהרתה: המידה הזאת גם מצרנית למדות רעות כמו הכעס, הגאווה או הנקימה.

זה דווקא ממש רבנו שאנחנו לומדים על מידת הגבורה הזאת: משה היה רועה צאן... במדרש רבה מוסבר איך הוא רדף אחרי גדי קטן והרכיבו על כתפיו כדי להחזירו לעדר: איך ייתכן שהמנהיג הגדול של עם ישראל כ"כ שפל עד כדי כך שהוא סוחב על כתפיו גדי חלש? משה רבנו בא ללמד אותנו שמנהיג צריך להיות ענו מאוד ובעל אהבת הבריה גדולה.

המוטיבציה של מנהיג אמתי אינה כבוד ותאוות השלטון, אלא רצון לשרת את העם ובשביל ולהטיבו זה הוא צריך להיות רגיש לצורך וקשיים של האנשים. וזה משה רבנו.

לאור ההסבר הזה, אפשר להבין את התגובה של משה רבנו אחרי שהוא דבר עם פרעה: **"וישב משה אל ה' ויאמר: ה' למה הרעותה לעם הזה, למה זה שלחתיני?"** (שמות ה, כב). ר' עקיבא בשמות רבה מסביר את תגובת משה: כך אומר משה להקב"ה: "יודע אני שאתה עתיד להצילם, אלא מה איכפת לך באותן הנתונים תית הבניין? באותה שעה בקשה מידת הדין לפגוע במשה וכיוון שראה הקב"ה שבשביל ישראל הוא אומר, לא פגעה בו מידת הדין".

משה לא חושש ביכולת של הקב"ה לגאול את העם, אלא הוא לא סובל שילדים קטנים נהרגים יום אחר יום באכזריות רבה. ועונה הקב"ה: **"עתה תראה אשר אעשה לפרעה בי ביד חזקה ושלחם וביד חזקה יגרשם מארצו"**. עתה – עכשיו הגיעה הזמן של הגאולה!

שבת שלום